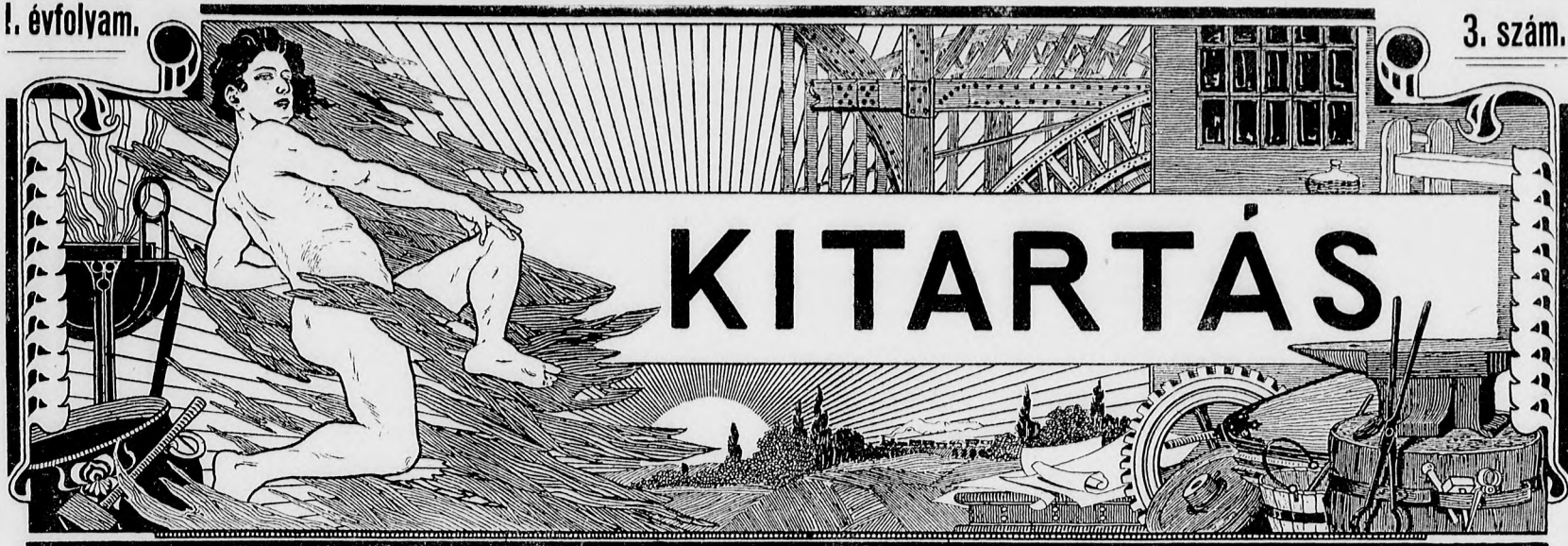

1900
1899. május hó 7-én.

I. évfolyam.

3. szám.

Vasutasok, gyári és ipari alkalmazottak és munkások hetilapja.

MEGJELENIK VASÁRNAPONKINT.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel . . . 12 frt.

Az előfizető az előfizetés első évében balesetre, a további években pedig úgy ő, mint felesége halál-
esetre és ugyancsak az előfizető betegség esetére
biztosítva van.

Felelős szerkesztő:

benedekfalvi dr. LUBY GYULA,

köz- és váltó-ügyvéd,
a m. kir. államvasutak líkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VIII. ker., József-körút 28. sz.

Figyelmeztetés.

Felkérjük tisztelt előfizetőinket, hogy az előfizetési összeg első havi díját képező **egy forintot**, postautalványon mihamarabb kiadóhivatalunkba: VIII., József-körút 28. szám alá beküldjék, mert ezen összegnek beérkezési napjától részesül az illető 2000 korona halál- és munkaképtelenség esetére és 2000 korona erejéig részleges munkaképtelenség esetére megállapított biztosítási díjban. Ugyancsak az első részlet beérkezésének napjától számított egy év múlva kezdődik meg az illetőnek igényjogosultsága a bármilyen okból bekövetkezett halál esetére s illetve betegség esetére megállapított segélyösszegekre. Mindenkinek érdekében áll, hogy ezen igényjogosultságot mihamarabb megszerezze, mert senki sem láthat a jövőbe s így apró mulasztások is sajnos következményeket szülhetnek.

Együttal felkérjük előfizetőinket, hogy egészen pontos címüket közöljék a kiadóhivatallal, ha az eddigi címzésünk netalán hibás volt. Több mint 2000 címre kell már is szétküldenünk a lapot s így hibás címzés miatti fölszózlamlások igen érzékeny kiadásokat okozhatnak. Ezeket a helyes címzésre vonatkozó értesítéseket kérjük mihamarabb beküldeni, mert a címszallagokat jövő héten már nyomatjuk s akkor igen nehéz utólagos javításokat azon végezni.

Az első egy forintos részlet beküldése után azonnal postán küldjük meg a tag nevére kiállított kötvénykönyvet s ugyancsak ennek a hónapnak folyamán küldjük címére a postai utalványkönyvet, melylyel a további részletek föladata portomentesen lesz eszközölhető.

Bármilyen kérdésben készségesen áll kiadóhivatalunk és a lap ügyészsége tagjaink rendelkezésére, csak forduljon bárki bizalommal hozzánk.

A „Kitartás“ vezetősége

VIII., József-körút 28. sz.

A m. kir. államvasutak igazgatósága által 41.886/99. sz. alatt engedélyezve.

S z ö v e t k e z z ü n k !

Az ügy tisztaságáról meggyőződve, mind nagyobb és nagyobb számban csoportosulnak körénk azok, kik józanul gondolkozva saját és családjuk jövőjét biztosítani igyekeznek. Meglep minket az a lelkesedés, melylyel bennünket mind többen és többen körülvesznek. Ám nem csodálkozunk ezen, ha végig nézzük azt a programot, a melyben céljainkat kifejtettük. Elhallgatott minden aggály, abba hagytak minden támadást. De vajjon lehet-e egyáltalán támadni bennünket? Mit csinálunk mi? Összegyűjtjük a kisebb javadalmazású emberek ezreit, hogy azok azt a lehetőséget, a mit másutt csak drága uzsora-kamatra kapnak meg, tiszta összegében megkapják.

Mit tesznek a biztosító-társaságok. Összegyűjtik ők is a kisebb javadalmazásukat, de nem azért, hogy helyzetükön javítsanak, hanem hogy a részvények után minél nagyobb kamatokat fizethessenek, hogy minél fényesebb palotákat építhessenek.

Mit tesznek ezzel szemben a szövetkezetek? Azok összegyűjtik a kisebb javadalmazású embereket, de nem azért, hogy rajtok nyereszkdjenek, hanem, hogy rábírák őket az őket érő csapások megosztására, érdekeikért való közös küzdelemre. Ez a célja a mi keletkező szövetkezetünknek is. Ha az a lelkesültség, melylyel eddig bennünket nagy csoportokban fölkeresnek, csak egy-két hónapig tart, már is fényes alapját vetettük meg a szövetkezetnek.

Minél többen vagyunk együtt, minél többet vonunk magunk körébe, annál kevésbé érezzük a csapásokat.

Már programmunk kifejtésekor kimutattuk, hogy mi szövetkezetünknek számokkal bizonyítható alapeszméje.

Az, hogy minél nagyobb azok száma, a kik egymás közt az őket érő csapásokat megosztják, annál parányibb teher jut egyre-egyre.

Az ilyen csoportosulás nem egy-két évre, hanem évtizedekre, a messze jövőbe kiterjedő. Nemzedékről-nemzedékre száll át az eszme. Egy nagy család vagyunk, a melynek mindig több és több tagja, mindig több és több rokona lesz.

Azok, kik a számításokat bonyolultakká teszik, ámitani, félrevezetni igyekeznek bennünket.

Minél egyszerűbb, átlátszóbb valamely számítás, annál megbízhatóbb.

Térjünk vissza még egyszer arra, hogy mi az általunk előkészített szövetkezet alapja. Az, hogy azok, kik eddig magukat idegeneknek, nyereszkdő érdekeknek kiszolgáltatták, összeállanak és egymás közt osztják föl a csapást, egymás közt osztják fel a csapás által okozott

terhet. Vagyis egy nagy családban önmagukat tartják el, míg egy biztosító-társasághoz szegődve nemcsak önmagukat, hanem a társaság nagy lábón élő igazgatóit, titkárait is el kell tartaniok.

A teher megosztása, minél nagyobb azok száma, kik összeállanak, annál kisebb és kisebb lesz. Csak a hazai vasuti és hajózási vállalatoknak, postának és rokon-intézményeknek mintegy 150,000 olyan alkalmazottja és munkása van, kiknek az állás vagy egyáltalán semmi, vagy nem megnyugtató jövőt biztosít. Ezek fokozatosan mind, mind családunk tagjai lesznek. Nem idén, nem jövő évre, de néhány év múlva, ha már szövetkezetünk izmos lesz.

10,000 emberből, kik 24—50 év közötti korban vannak, átlag évente 85 ember hal meg. Ha 10 évben előfordult halálozásokat összeadjuk és tízzel osztjuk, ehhez a számhoz jutunk. Ezt az adatot egy olyan egyesülettől vettük, melynek többnyire vasutas tagjai közt 50 éven felüliek is voltak és így teljesen megbízható.

Már ha 20,000 ember van együtt, azoknál előforduló halálozásokból 10,000 emberre már csak 76 haláleset esik.

Ha 30,000 ember van együtt, akkor 10,000 emberre csak 67 haláleset jut és így a tömeg nagyságával az előforduló halálesetek száma mind kisebb és kisebb lesz.

Mit jelent már most ez a szövetkezeti tagokra nézve?

A szövetkezeti tagok egymás közt osztják meg a csapásokat, eseményeket.

Igy ha aztán a 4. évben 1000 forintot fizet a szövetkezet minden elhalálozott tagnak s ha ezt a terhet tagjai közt osztja meg, ha a tagok száma 10,000, egy-egy tag évente 8 forint és 50 krajczárt fizet, ha a tagok száma 20,000, egy-egy tag csak 7 forint 60 krajczárt fizet, ha a tagok száma 30,000, egy-egy tagra csak 6 forint 70 kr. jut és így tovább, mindig kevesebb és kevesebb.

Egy életképes szövetkezet egy egész kis államot alkot, mely önmagát föntartja és igazgatja s az életföntartás adójával a tagokat terheli meg. Minél több a tagok száma, annál kevesebb adó jut egyre-egyre.

Igy fedezzük tehát mi a halálesetekből a szövetkezetre eső terheket. Magától értetődő, hogy bármilyen halálesetért kifizeti a szövetkezet a tagnak az 1000 forint járulékot.

A 2-ik évben nyújtott 500 korona halálsegélyre természetesen még nem kell a szövetkezetnek csak 3000 tagot számlálnia. Pedig most, alig néhány hét óta toborozva a tagokat, már is 2000-nél többen csatlakoztak hozzánk. Folyton jönnek, jönnek. Azok, kik kézhez

kapták a kötvénykönyvecskét s azt megmutatták társaiknak, újabb és újabb tagokat hoztak. Ez a 2000 ember, a kik eddig csatlakoztak, ezek eszménknék apostolai. A hol 2000 apostol van, ott csakhamar együtt van a 100,000 hívő!

Dr. Luby Gyula,

m. kir. államvasuti titkár.

Munkáslakások.

Károlyi Sándor gróf képviselő márczius hó 23-án tartott beszédében a munkások, különösen az ipari munkások legnagyobb bajának a lakás kérdését mondta. A munkás, szerinte az uzsorás körmei közé kerül, a ki olcsó lakást ad neki, de kényszeríti, hogy nála vegyen élelmi szert, majd hogy vállaljon munkát, melynek ő vállalkozója. Azt hinnők ezek után, hogy nálunk munkáslakásokat nagy számban építenek az ipari vállalatok, pedig az országban, különösen a fővároson kívül, csak itt-ott található. Így természetesen az a kívánatos, hogy a vállalatok tulajdonosai munkásaik jólététől vezéreltetve, mentől több munkástelepet létesítsenek és erre az államtól is az ipari kedvezmények megadásakor szoríttassanak; mert ha a lakás drága, egészségtelen s kényelmetlen volta, — értjük a városokban, hol az iparvállalatok vannak — nem is a legnagyobb baja a munkásoknak, mindenesetre életében lényeges szerep jut a jó lakásnak, mert munkakedvét és meglegedését fokozza. A munkás, ha megismerte a családi tűzhely melegét, az otthon vonzóerejét és egy kis házikó tulajdonában is a bírás édességét, távol marad mindama helyek látogatásától, hol a szeszes italok élvezetével egyszersmind testi és szellemi erejét fogyasztja; távol marad a mai társadalom teljes gazdasági, politikai és erkölcsi átváltoztatását hirdető tanoktól. Ez alkalommal érdemesnek tartjuk e kérdésről egyet-mást elmondani.

A vállalatok legnagyobb része tudvalevőleg magánosok és testületek kezében van, ennél fogva a munkáslakások létesítése is csaknem egyedül e munkaadók érdeke; az állam ugyanis vasut- és bányavállalatainál megtette az idők pénzügyi viszonyaihoz képest a lehető. A munkás-viszonyok jelen állapotában pedig különösen a fővárosban kell az, hogy a munkáslakház nyújtása képezze első sorban a nagyobb vállalkozók emberbaráti főcélját; mert a gyárak, miként már ezt az országgyűlésen is egyik képviselőnk kifogásolta, a város belterületén vannak s így azok a levegőt nemcsak a munkások, hanem valamennyi lakó egészségének kárára megfertőztetik. E mellett a munkások a drága lakásviszonyok miatt a város széleire kerülve, ott aránylag szintén drága, de légző szerveire s egészségi állapotára még kedvezőtlenebb helyzetbe jut. E körülményt a miniszterelnök is belátta s miként az interpelláló Buzáth képviselőnek felelt, a lehetőséghez képest mindent meg fog tenni a gyártelepek eltávolítására, mert ezen óhajt ő maga is teljes mértékben helyesli. Szóval a gyárakat a városban vagy annak szélén megtűrni nem volna szabad, hanem távolabb, hol a népesség zömének levegőjét nem ronthatják. Az ilyen gyárak közelében kellene

munkásházakat építeni a vállalkozóknak, még pedig oly módozatokkal, hogy a lehetőleg kis kerttel is ellátott házat a munkás meg is szerezhesse. E lakóházak természetesen nemcsak a munkásokra nézve volnának előnyösek, hanem magára a vállalatra is az által, hogy e módon a munkások a vállalathoz inkább volnának kötve. Az kiköthető lenne, hogy csak munkások számára adható el, sőt kívánatos is.

Arra, hogy egy vagy más vállalat által nyújtott előlegesen épített munkás-lakóházakat a munkások tulajdonjogilag megszerezhessenek, egy-néhány a munkás-lakóházat felkaroló külföldi vállalatnál mód nyújtatik.

Igy például a többek közt Krupp esseni gyáros 1889-ben félmillió márkát azon célból utalványozott, hogy azok, kik az ő telepén dolgoznak és saját lakóházat akarnak építeni vagy szerezni, abból segélyben részesíttessenek. Érdekes, mikép adtak a kölcsönök.

A kamatnak és a törlesztési részletnek nem volt szabad sokkal nagyobbak lenni, mint a mennyit az illető munkás addig házbér fejében fizetett. A kölcsönvevőnek a lakóház tervezésénél a vállalat műszaki emberei rendelkezésére bocsátattak. Hogy valaki ily kölcsönt kaphasson, 3000 márkánál kisebb fizetésű, három évig kifogástalanul működött, házas, legalább 25 és legfeljebb 50 éves, katonai kötelezettségének már eleget tett munkásnak kellett lenni, a ki a háztelek vételére és a ház építésének megkezdésére legalább 300 márka felett rendelkezik. A házat a kölcsönvevő maga volt köteles lakni. A kinek háza már van, az ezt a kedvezményt nem vehette igénybe. A kölcsön-kötvényeket a cég szabadon, bölcse belátása szerint, de úgy intézte el, hogy a szolgálati idő hosszúságát és korábbi magaviselet minőségét első sorban vette figyelembe. Ha kész házat akar a munkás venni, az szakértők által megbecsültetik. Ha újat akar építeni, köteles annak tervét beterjeszteni és azon építő-mestert, a kire a munkát bízni kívánja, megjelölni. Ha a kölcsönt megkapja, akkor az építkezés előhaladásához képest, megfelelő részletekben utalványozák ki részére a pénzt. A kölcsön a telekre és az épületekre első helyen kebelezetik be.

A kamat 100 frt után 3 frt, a törlesztés pedig úgy eszközöltetik, hogy a munkás annak terhét könnyen elbírhassa. Ha azonban a szabályzatban részletesen felsorolt esetek, melyek a kölcsönvevő érdemtelenségéről tanúskodnak, beállanak, akkor a kölcsön a maga egészében rögtön lejártnak tekintetik. A kölcsönnyújtás és betáblázás minden költségeit a vállalat maga viseli. E segélyben többen akartak a cég munkásai közül részesülni, mint a mennyinek a szabályzat értelmében a fél millió márkából kölcsönt lehetett adni. Összesen 70 munkás lett ennek következtében háztulajdonos. A városokban épült lakóházakat a város-rendezés és a városi építkezés feltételeivel összhangban csak úgy lehetett a kapott kölcsönrel felépíteni, hogy azok a munkáscsalád szükségleténél nagyobbra szabattak és bérbe adatván, a bérrel is hozzájárultak a kölcsön törlesztéséhez. E nélkül az ily házakat lehetetlen lett volna felépíteni.

A vidéken, a hol lakások különben nem is állottak a munkások rendelkezésére és a hol főleg a telek nagyon olcsó volt, az ily házépítési

kölcsönöket a munkások mint a legnagyobb jótéteményeket vették igénybe.

A Peters és Társa cég Verigesben, melynek szövőgyára van, maga építteti a házakat s átvétele alkalmával a munkás csak a ház előállítási árának 8°/_o-át fizeti le. Ezen túl minden évben 5°/_o kamat és 3°/_o törlesztés fejében vonatik le tőle. Ilyformán 10 év alatt az ár fele, 17 év alatt pedig az egész letörlesztetik. E mellett a befizetések bizonyos százalékát visszatérítik a szerint, a mint a munkás hosszabb vagy rövidebb ideig volt a gyár szolgálatában. Így ha csak egy évig, de kifogástalanul dolgozik, visszakapja az ár 15°/_o, — ha öt évig, 20°/_o, — ha 10 évig, 25°/_o-át, minden gyermekei után visszatérül még 5°/_o, ha ez utóbbiak legalább egy évig foglalkoznak a gyárban. De több mint 40°/_o semmi szín alatt sem fizettetik vissza.

A munkáslakások kérdésével nálunk néhány évvel ezelőtt a fővárosi törvényhatóságon s egyes gyárosokon kívül foglalkozott a kormány is; talán ezért ajánlta figyelmébe gróf Károlyi Sándor képviselő a munkás-lakóházakat.

E tekintetben az egész országban, de különösen a fővárosban tenni kell valamit. A hivatalos világ lassan mozog; a vállalatok sem igen mutatkoznak hajlandóknak, bár meg kell engednünk, hogy a kívánalmaknak minden tekintetben megfelelő csáládi házat a fővárosban nehezen lehetne oly áron építeni, hogy azt a munkás is megszerezhesse. — Úgy látszik, e tekintetben is a szövetkezethez kell fordulni, mely ebben esetben különböző foglalkozásúakat segítene a tőke birtokába.

A vasuti személyzet kiképzése.

Köztudomású dolog, hogy a vasutnál az altiszti és szolgáló-személyzet sokszor mily fontos és felelősségterhes szolgálatot végez. Azt azonban

már kevésbé tudják, azok pedig, a kiknek erről tudomásuk van és módjukban volna méltányolni, tudomásul venni nem akarják, hogy ezen személyzet mily nehezen tudja a szükséges elméleti dolgokat, melyek a gyakorlat magyarázatát képezik, elsajátítani.

Míg a felsőbb szolgáló ágak ellátására szolgáló alkalmazottak elméleti kiképzésére a vasuti tisztképző tanfolyamon, egyetemeken és technikán meg van adva az út és mód, addig az alsóbb szolgáló ágak ellátására hivatottak kiképzésére igen kevés súlyt fektetnek, ez irányban édes-kevés történik.

Ezeknél nem is lehet kiképzétségről szó, hanem ha egyik vagy másik nagynehezen önálló állásra szert tudott tenni, azt kizárólag saját magának, szorgalmának, buzgóságának köszönheti. Tehát nem a felettes hatóság, illetve felelős gondoskodásának köszönheti az elért eredményt, hanem erélyének, hogy nem lankadt el fáradságos munkája mellett is önképzéséről gondoskodni.

Kisérjük csak figyelemmel az újonnan felvett ily alkalmazott pályafutását, hogy a kevés kiválasztott — értsd protekciós — kivételével fokról-fokra hogy halad előre és ezen előrehaladást minek köszönheti?

Kezdjük az altiszti személyzettel. A kezdő a vasúthoz való belépése alkalmával bizony ritkán bír annyi előismerettel, hogy azonnal értsen ahhoz a szolgálathoz, a melyhez beosztják. Rendszeresen egy már idősebb mellé osztatik be, ki persze kapva-kap azon, hogy úgy is terhes szolgálatán könnyítsen s nem oly munkát ad neki, a mely mellett tanulhatna vagy melynek sok hasznát látná, hanem neki rendszeren kijut a lélek-vagy testölő komisz nehéz munkából, melytől nem csoda, ha az öregebb menekülni akart. Ezen munka azonban igénybe veszi a kezdő egész idejét. Így aztán kiképzésére a hivatalos időn

A megtért.

Kellemes májusi estén egy falusi lak kertjében, karcú leány foglalatoskodik virágai között. A kinyílt gyöngyvirág-csoportot simogatja, becézgeti, szól hozzájuk, mintha élő lények volnának. Majd tovább megy. Hol egy szál gyomot tép ki, hol meg gondos keze cseréppel földi be az érzékenyebb növényt. Itt öntözni valót talál, ott meg föltámasztja a gyöngy hajtást. Szelíd arcán látzik, milyen kellemes neki kis barátnőivel foglalatoskodni. Közben dalra nyílik ajka s szívhez szólóan énekel azt a mélységes szomorú nótát:

„Volt nekem egy szép szeretőm,
Kökényszemű barna kis lány.“

A szomszéd kert sövénye mögül, barna, magas fiú nézi a szép leányt. Csendes elragadtatással néz a leányra, néz, mintha sohasem telne be látásával. Nehéz sóhaj szakad fel szívéből,

mintha a kinos gondolatot akarná elkergetni, mely sóhajra készítette. Végig simítja homlokát.

Mikor elhangzott a dal, a lány felé ment a sövény mellett s alig hallhatóan rebegte: „Jó estét Veronka!“

Ijedt pillantással nézett föl a leány. Tehát hallotta őt János énekelni, hátha gondolatát is kitalálta s arca elpirult, mint testvéréé, a szép piros rózsáé.

— Jó estét János, hogy került ilyen hirtelen haza. Édes anyja nem is említette, hogy várja.

— Haza vonzott a szívem, Veronka. Üres, pusztá volt nekem a város, hiányzott az én jó, kis angyalom. Érte jöttem haza. Édes anyám minden levelében szépet, jót írt róla. Azt is megírta, hogy alighanem szeret valakit titokban, mert esténként szebbnél szebb, de nagyon szomorú dalokat énekel. Már pedig a szerelmes lány szive dalban szokott megnyilatkozni. Merész gondolatom támadt. Három éve szeretem azt a kis leányt, hátha ő is... hátha én lennék az, a kit szeret!? Ez a gondolat kergetett haza. Szólj, én jó kis angyalom, Veronkám, tudnál-e engem szívélni, mert én szeretlek hosszú idő óta igazán, mélyen.

— Ugyan János, mikor bolondozott, akkor-e, mikor azt mondta, hogy a büszke Barna Verent

belül nem is gondolhat. Ha vasszorgalom, erő és kitartás a törekvő lelket nyugodni nem engedi, mert előre akar menni, hasznos tagjává akar válni intézetének, vállalatának ismét akadályba fog ütközni, mely abból áll, hogy szolgálatának teljesítésére megfelelő *segédkönyvekkel* nem látják el. Az egész, a mit egyik-másik jóakarója révén meg tud szerezni, a szolgálati utasítások. Ezek pedig tudvalevőleg ritkán vannak úgy megírva, hogy a kezdő, ki néha kellő előképzettséggel sem bír, egyhamar megértse. Tehát kérdést kell fölvetnie. A felelet azonban ritkán kielégítő; — sohasem kimerítő. Nem mintha szándékosság vagy rosszakarát vezet a megkérdezettet, hanem ő maga is el van foglalva s így nem rendelkezik elég idővel, hogy behatóan foglalkozhasson a tárggyal.

Ha a szolgálat ellátására szükséges teendőit részben gyakorlatilag, részben elméletileg nagynehezen elsajátította és a vizsgát úgy a hogy megállta, kezdődik a felelősségterhes szolgálat, mely egy cseppet sem különbözik attól a szolgálatától, melyet a végrehajtó külszolgálatnál a magasabb képzettségű, jobban fizetett hivatalnokok végeznek.

De mégis van különbség és ez abból áll, hogy a rosszabb állomásokat, a rosszabb helyeket, az elhagyott fészkeket az ily személyzettel töltik be.

A végre-valahára elért önállóságra azonban szomorú napok várnak. Most keserüli meg a szegény kezdő, a kiképzés és a rövidre szabott begyakorlási idő okozta gyakorlat hiányát, mert minden hibára ráolvassák az utasítás paragrafusát és rögtön meg is fizettetik a tandíjat 30—50 kr. erejéig. Ezen tandíjat rendbirságnak nevezik.

Persze, hogy az ilyen tanítási rendszer mellett csakhamar elfásul, elkedvetlenül az ember s ez az oka annak, hogy a vasuti szolgálat oly vontatva, kedvtelenül megy. Mindenki csak annyit

tesz, a mennyit épen köteles tenni. Más szolgálati ágra nincs figyelemmel.

Ugyanilyenek a viszonyok, sőt tekintve a műveltségi fokot, még rosszabb a szolgálai állásokat betöltők sorsa.

Noha ezeknél az utasítások nem oly sokfélék, mint a milyenek az altiszti teendőknél szükségesek, mégis, mivel az elvont dolgokat nincs senki, ki nekik magyarázná, példákkal érthetővé tenné; az illetők által azok még nehezebben sajátíthatók el. Ezeknél tényleg csak a gyakorlat a mester, a tanító.

A vasuti vállalatok felelősségük tudatában ugyan behozták személyzetük oktatását, de ezt azokra bízzák, kik maguk is mással vannak elfoglalva és az oktatást is oly időben kívánják, hogy tartsák meg, a midőn úgy az oktató, mint az oktatandó már szabad idejüket élvezhetnék. Nem csoda aztán, ha az ilyen oktatás eredményeket felmutatni nem képes. Fáradt lélekkel, fáradt testtel sem a tanítás, sem az oktatás nem járhat a kívánt eredménnyel.

A vasuti szolgálat oly terjedelmes, oly sokágú, hogy az oktatás *megfelelő tulajdonsággal bíró külön oktatót kíván*. Az utasítások és szabályzatok tömege nem alkalmas tankönyvnek, hanem ezek rendszerbe foglalva, megfelelően összeállítva, hasonló módon, mint a vasuti tiszt-képző tanfolyam könyvei, megfelelő érthető módon megírva, ingyen kellene a kezdők rendelkezésére bocsátani. Ily rendszer mellett gyorsabb és jobb lesz a kiképzés, a birságok is csökkenni fognak és ez okból a szolgálat is nagyobb kedvvel, jobban és hűségesebben lesz ellátva. Ennek pedig nemcsak az alkalmazott, hanem főleg a vasuti vállalat látja hasznát.

nem venné el, vagy most, mikor azt mondja, hogy szeret?

— Akkor okom volt úgy beszélni, most azonban őszintén mondom: szeretlek szivem minden érzésével s ha viszonzni tudnád, legboldogabb embere volnék a világnak.

— Mért mondta akkor mégis, hogy nem venne el, hisz azóta sem vagyok szebb, csak szegényebb, sokkal szegényebb.

— Édes szivem, te nem ismeresz engem. gyermekkoromtól a munkához, takarékosághoz voltam szoktatva. Mikor láttam, milyen kevély, dologtalan, csak a hiúságnak élő leány vagy, bár nagyon szerettelek, le kellett rólad mondanom. Nekem egyszerű házas leány lehet csak a feleségem. Bár rendes havi fizetésem felül kis vagyonnal bírok, okosan takarékoskodom öregsemre számítva, midőn szükséges a jóleső kényelem. De jőjj, mond el, mi történt a hosszú két év alatt, míg én a városban dolgoztam és esténként kértem Istent megtérésedért. Itt a vadgesztenyés alatt hív a kis pad, jőjj. Hallod, mint dalolnak a kis madárkák, párjukat hívják szerelmes nótáikkal! Nézd a virágokat, miként hajtogatják fejeiket a kellemes esti szellőben s illatjukat küldik szerelmeseikhez, hogy várják őket, hűek. Érzed-e a tavaszt szivedben is, érzed-e, hogy Isten

szabad ege alatt minden — minden szerelmet, boldogságot hirdet, madárdal, virágillat, bogárzűmögés. Add kis kezed, jőjj s beszéld el, mi okozta a változást benned, mely most oly boldoggá tesz.

— Mikor két évvel azelőtt innen elment, mint tudja, jó módban éltünk, néhány hónap múlva azonban tűz ütött ki házunkban s menteni nem lehetett semmit. Téltre elkészített gabonánk, atyám mesterségéhez szükséges posztó, gyapjú mind a padon égett. Ruhánk, pénzünk, mindenünk elveszett. Szegény atyámat megtörte a veszteség. Bár házunk biztosítva volt, az nem fedezte a felmerült kiadásokat. Atyám üzlete folytatásához nem rendelkezett sem pénzzel, sem anyaggal. De a jó Isten nem hagyott el. Gazdag szomszédunk kölcsönt ajánlott fel atyámnak, igen kedvező fizetési föltételek mellett.

— Szegény Veronkám, mennyit szenvedtetek.

— Hadd folytassam. A kölcsönvett és a biztosítási összegből újra felépítettük házunkat s atyám üzletét folytathatta. Én is beláttam szegénységünket s azt is, hogy jó atyámon kötelességem segíteni, megkönnyíteni neki a terhet, mely szegény öreg vállára nehezedett s megtértem. Cselédet nem tartunk. Házkörüli teendőket magam végzem, varrok s azóta még vidámabb, nyugodtabb lelkű vagyok, mert teljesítem kötelességem.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK

Az amerikai Brooklyn Heights Railroad Company altisztjeiről és szolgálóiról mikép gondoskodik?

A Brooklyn Heights Railroad Company amerikai vasutársaság nagy súlyt fektet arra, hogy szolgálóinak és altisztjeinek kellemes berendezésű pihenő helyeket biztosítson. Különösen azon alkalmazottaknak, a kik hosszú szolgálati utazásaik után idegen helyen kénytelenek az éjet tölteni, kényelmes berendezésű háló helyeket bocsájt rendelkezésükre. Amerikában ez nagy haladást jelent, mert míg nálunk már régóta találunk ilyen kényelmesen berendezett fekvő helyekkel, ott rendszeresen saját maguknak kellett arról gondoskodniok, hogy éjjelre alkalmas menhelyet szerezhessenek. Együttal azon is fáradozik a nevezett vasut, hogy betegsegélyzés, biztosítás céljából maguk között az alkalmazottak között egyesületet alkosson. Egyelőre 500 tagra lenne szükség, hogy az egyesület megalakulhasson. Az egyesület tagjai havonta 1 dollárt fizetnek, a mely összeget fizetéseikből levonják. Az egyesület hivatalos funkciójára az igazgatóság épületében díjmentesen adnak helyiséget. A tagok betegség esetén a betegpénztárból aránylag igen szép segítséget kapnak és halálozás esetén utódaiknak 200 dollárt fizetnek. A harmadik intézkedése pedig az, hogy azon altiszteknek és szolgálóknak, kik ellen egész éven át semmi panasz fel nem merül, tekintélyes jutalmat biztosít.

A porosz mozdonyvezetők ruházata.

A porosz mozdonyvezetők február 8-án kelt királyi rendelet folytán a közmunkák minisztere által ajánlott egyenruhával láttatnak el. Ezen egyenruha készítésénél a leg-

— Látod Veronkám, a munka nemesít, fölemeli az embert, lelki nyugodalmat és meglepedést teremt. Milyen jó is vagy, milyen jó lettél. Meghallgatta kérésemet a jó Isten. Nekem szánt, értem megváltoztatta hiú, könnyelmű lelkedet, bár szenvedések árán. Hányszor tapasztaljuk, hogy hosszú, kinos szenvedés nyitja meg a boldogság kapuját.

— Igaza van, beismerem. De lássa, mint viselkedtek velem szemben elszegényedésünk után az emberek! Barátai, kik azelőtt apró figyelemmel, hittel, hittel, hittel, lassanként elmaradtak. Barátnőim sem irigyelték szép hangomat, ruháimat, mihelyt udvarlóim száma megkevesebedett. „Hogy vagy szegény Veronka“, ez volt rendszer kérdésük, ha találkoztam velük. De nem sajnálom elhidegülésüket, mert így több időm jut munkámra s atyám felvidítésére. Most tudja a két év alatt történeteket. A jó Isten adta, elvette a csapást, legyen áldott az ő neve.

— Amen. Most azonban válaszolj előbbi kérdésedre. Tudnál-e szeretni, akarnál-e az én jó édes kis feleségem lenni? Szeretsz? Igen?! . . . Áldjon meg érte az Isten. Jőjj, siessünk, adjuk tudtára atyádnak s édes anyámnak eljegyzésünket.

K.-né.

alkalmasabb alakot és anyagot választották ki s együttal vele egységes s mindenki által fölismerhető ruhát juttattak a mozdonyvezetőknek. Az öltözéken rangjelző is van. — Hasonlókép a fűtők ruházatát is egységes alakban állítják elő s bizonyos évek mulva a fűtők is rangjelzőt kapnak.

Merénylet a vasut ellen.

Insbruckból írják, hogy az ottani környék egyik vasutvonalán újabban többször előfordult, hogy a vágányokat kövekkel betöltötték. Csak a mozdonyvezetők nagy óvatosságának és éberségének köszönhető, hogy a merénylet következtében nagyobb szerencsétlenség nem történt. Mint-hogy ezen merényletek ismétlődnek, különösen Eppan község közelében s a tetteseket mind a mai napig nem tudták elfogni, a vasut díjat tüzött annak javára, ki azokat kézrekeríti.

A beszélő káposztás-zsák.

A Bécsből Budapestre induló vonat a bécsi pályaudvarban áldogált, midőn a perronon egy paraszt és parasztasszony jelent meg. A paraszt nagy zsákot czipelt magával. A vonatot egész hosszában végig járták, de csak nem akadt egy szakasz sem, mely kedvüket megnyerte volna s bele szálltak volna. Az utolsó perczben a vonatkísérő kalauz betuszkolta a házaspárt olyan szakaszba, a mely már zsúfolásig telt volt. A parasztasszonynak és embernek azonban mégis jutott annyi hely, hogy ha nem is kényelmesen, de mégis valahogy elhelyezkedhettek. A férfi a zsákot lábai közé vette és óvatosan tartotta. Midőn a kalauz a jegyek felülvizsgálata végett a szakaszba lépett, felszólította a kényelmetlenül feszengő párt, hogy a zsákot, a mely így a paraszt lábai között igen nagy helyet foglalt el, helyezték a podgyásztartóra fel. A paraszt meghökken s egyideig azon gondolkodott, mit tévő legyen, midőn a kalauz a szakaszból eltávozott. Nemsokára azonban újból visszatért, s minthogy a zsákot még mindig a lábai között szorongatta az utas, most már erélyesebben szólította fel, hogy távolítsa el a podgyászt lábai közül. Mit volt mit tenni, fogta a paraszt a nehéz zsákot s a lehető legnagyobb óvatossággal felhelyezte az ülések fölött lévő podgyász-tartóba.

Alig távozott azonban a kalauz, midőn a zsák az utasok nagy multságára megszólalt: papa, leesem. Az öreg paraszt fülig pirult s megmagyarázta utitársainak, hogy nem lévén annyi pénze, hogy nyolcz éves fiának jegyet vegyen, kénytelen őt így szállítani. Azután könyörgött, hogy ne árulják el. A jószívű utasok azonnal összeadták a pénzt, hogy fia részére jegyet válthasson. Azonban a kalauz többé nem jött s így a megérkezéskor a gyermeket is meg a jegy árát is sűrű hajlongások és köszönet nyilvánítások között magával vitte.

Vasutak kényelmi berendezése.

Néhány év óta az európai vasutvállalatok versengenek abban, hogy az utasaiknak mennél nagyobb kényelmet biztosítsanak s valóban szinte hihetetlen eredményeket tudnak felmutatni. Ismeretesek hazánkban a szalon-, buffet- és étkező-, valamint hálókocsik. A francia nyugoti vasut ezeken kívül még kávéház-kocsikat is közlekedtet, a hol az utasok frissítőket vehetnek magukhoz. A Szt-Pétervár

és Tomsk között közlekedő kéjvonat az orosz vasutak szeme fénye. A rendes kényelmi szakaszokon kívül társalgó termet, könyvtárat, fürdő kupét, zongora termet, sőt tornahelyiséget is vonszol magával. Mindezeket felülmulja azonban az amerikai fővonalon közlekedő vasutak kényelme, melyek még a kis gyermekek részére ápoló-kocsit is visznek magukkal, a mely kocsi kibélelt falakkal, nehézkés vaskos szőnyegekkel biztos menedékhelyet képez a gyermekek részére. Gondoskodnak gyermekékekről; sterilizált tejet, házi gyógyszerterárat, gyermek könyvtárat és játékszereket boesájtanak a kis utasok rendelkezésére. A francia vasutaknál oly vonatokba, melyek bucsújáró helyek felé közlekednek, kóroda-kocsikat soroznak. Az ilyen kocsikban 24 ágy van elhelyezve, ruganyos ágybetétekkel és orvosi segédkezés, valamint gyógyszerek is kéznél vannak. A kóroda-kocsihoz kápolna-kocsit csatolnak, a hol misét szolgáltatnak.

Az angol vasutakon külön részt boesájtanak az utasok rendelkezésére, hogy az esetleg náluk levő értéktárgyakat elhelyezhessék. Ezen szakaszok rendkívül erős aczéllemezzel borítvák s minden betörés ellen föltétlen biztosítékot nyújtanak. A szakaszban örököt helyeznek el, kik a szakasz falán levő kis lyukakon át pisztolyaikkal és egyéb fegyvereikkel védhetik a rájuk bizott értéktárgyakat. Külön készülékek vannak arra nézve is, hogy szükség esetén a vonat egész személyzetét és utasait alarmiroz-hassák. Ezen berendezést egy 20,000 arany-márka értékű bürönd ellopása s egyéb betörések tették szükségessé.

A porosz államvasutak gondoskodása munkásairól és altisztjeiről.

A porosz államvasutak humánus gondolkozásmódjáról tanuskodik az a kimutatás, melynek számadatai jótékonyági intézkedéseit tárják fel. Ezen adatokat következőkben reprodukáljuk:

a) 1.469,000 márkát adott előregedett és munkaképtelen alkalmazottainak. Ezen összegben kívül ugyan e célra a vasutak saját alapjukból és rendelkezésükre álló segélyösszegekből 600,000 márkát áldoztak, összesen tehát 2.000,000 márkánál nagyobb volt az e célra adott összeg.

b) Betegségek eseteiben 5.500,000 márkát utaltak ki, melyből 1.740,706 betegnapra átlag naponként 1.41 márka esik.

c) Egyéb segély, valamint a balesetben elhunyt és elszerencsétlenedett, azonkívül ezek hozzátartozóinak kiutalt összegek címén 3.683,000 márka szerepel.

Az az igazán előkelő gondolkozásmód, melylyel a porosz vasutak alkalmazottaik bajainak és csapásainak könnyebb elviselését teszik lehetővé, igazán elismerést és követést érdemel.

Munkás-választmányok a bajor vasutaknál.

A bajor vasutak elhatározták, hogy napibéres munkásaikat felhatalmazzák arra, hogy munkás-választmányokat szervezhessenek. Ezen választmányok célja, hogy a munkások jogos kívánalmait, javaslatait és esetleges sérelmeit a vasut tudomására juttassák és úgy ezeknek, valamint az általános munkásviszonyoknak tárgyalását maguk a munká-

sok között lehetővé tegyék. Ezen intézmény által, azt hiszik, a munkások jóvoltát nagyban előmozdítandják és társadalmilag tekintélyes pozíciót juttatnak nekik.

A választmány tagjai közvetlen összeköttetésbe lépnek a magasabb hivatalnoki kar munkásügyek elintézésére kijelölt alkalmazottaival, velük együtt tárgyalnak s minden nehézség megoldására a munkások érzelmeinek lehetőleg teljesen megfelelő eszközöket ajánlhatnak. Különösen nagy szerepük jut a munkások egymásközi harcának békés és jóakaró kiegyenlítésében.

A vasuti forgalmi szolgálatnál alkalmazottak tervszerű szolgálati és pihenő idejéről szóló határozmányok.

A bajor államvasutak vezérigazgatósága tudomására hozta külső hatóságainak, a vasuti alkalmazottak tervszerű szolgálati és pihenő idejéről szóló határozatait, a melyekre nézve a részes német szövetségi kormányok megegyezésre jutottak. E határozmányokhoz azon megjegyzést fűzi, hogy azok keresztülvitele czéljából egy külön végrehajtási szabályzatot fog kibocsájtani, melynek megjelenéseig a vasuti személyzet napi szolgálati idejének meghatározására nézve az eddig érvényes szabályok maradnak hatályban.

Az új határozmányok közül lényegesebbek a következők:

1. Az állomási személyzetnél az átlagos szolgálati idő 8 óra legyen, egymásután azonban 10 óránál tovább ne tartson, ha a szolgálat megszakítás nélküli s fárasztó tevékenységet igényel; ezen kívül az első esetben 12, a másodikban 14 órán túl nem lehet a szolgálatot meghosszabbítani. Mellékvonalakon 16 óráig is foglalkozhatnak.

2. A pálya- és megállóhelyőrök napi szolgálati ideje 14 óránál tovább nem tarthat, normális forgalmi viszonyoknál azonban 16 óráig hosszabbítható meg.

3. A vonatkisérő személyzet napi szolgálati ideje havi átlagban tovább mint 12 óráig ne tartson, egymás után pedig 16 órát meg ne haladjon. Hosszabb szolgálatmentésre hosszabb pihenő következzen, és pedig úgy, hogy azt az alkalmazott lehetőleg éjjel és a honállomáson tölthesse el. A szolgálat átadására, illetve átvételére igénybevett idő is beszámítatik a szolgálatba.

4. A mozdonyos személyzet napi szolgálati idejének tartama havi átlagban 10 óránál többet ne tegyen, egyszerűbb forgalmi viszonyoknál 11 óráig tarthat; egymás után azonban 16 órát meg nem haladhat és hosszabb szolgálatra ép úgy, mint a vonatkisérő személyzetnél, hosszabb a honállomáson és lehetőleg éjjel eltölthető szolgálatmentesség következzen. A szolgálat tartama úgy számítódik, mint a vonatkisérő személyzetnél.

Ezen kívül a pihenő nap is meg van határozva olykép, hogy minden a forgalmi szolgálatban állandóan foglalkoztatott alkalmazottnak havonta legalább két pihenő napot kell kapnia — és csak könnyebb forgalmi viszonyoknál, névszerint a mellékvonalakon lehet a pihenő napok számát személyenként havonta 2, esetleg 1 napra korlátozni. Egy pihenő nap legalább 24 szolgálatmentes órából áll. Általában pihenő időnek tekintetik minden szolgálatról vagy szolgálati készenléttől mentes időszak, mely meg-

szakítás nélkül az 1. és 2. pont alatt említetteknel legkevesebb 8 óráig, a 3. és 4. pont alattiaknál pedig 8 óráig tart, ha a pihenőt honállomáson tölti az illető és legalább 6 óráig, ha a pihenőt a honállomáson kívül kénytelen tölteni.

Japán rablótörténetek.

Eddig mindenki azt hitte, hogy a napos Japánban, az udvarias emberek hazájában, az utazóknak személy- és vagyonbiztonsága nincsen veszélyeztetve.

Am az utóbbi időben gyors egymásutánban két olyan rablótörténetről adnak hírt, a melyek méltán aggodóvá teszik a napok országában utazókat. Mind a két eset mult év december hónapjában történt a Sanyo-vasuton, mely különben jó üzletvezetése és rendezett forgalma alapján nagy bizalmat élvez.

Az első eset Fukuyama állomás közelében történt. A mozgásban lévő vasuton éjjel támadott meg két rabló egy alvó gyalogsági századost, azt aztán könnyű szerrel meggyilkolták és kirabolták. A tetteseket csakhamar kézrekerítették, midőn Fukuyama állomáson a vonatot elhagyták és egy másik irányba menő vonatra akartak felugrani. A rablott összeg alig volt 8 Yen.

A második áldozat egy Kobe-ból való tánczosnő volt, kit ugyancsak a Sanyo-vasuton támadtak meg éjnek idején és miután 40 Yen készpénzétől megfosztották, a Kobe-tól nyugatra fekvő Himeji állomás közelében kilökték a vonatból. A megtámadott oly szerencsésen esett egy rizsföldre, hogy nagyobb baja nem történt. A tetteseknek azonban nyoma veszett.

Az ijesztő esetekre való tekintettel a vasut igazgatósága elhatározta, hogy az éjjeli vonatoknál a kocsikban lévő válaszfalakat eltávolíttatja és minden gyorsvonathoz két felügyelő hivatalnokot ad. Ezenkívül a hatóságoknak is ajánlotta, hogy minden átmeneti vonatonál lehetőleg 2—3 rendőrt utaztassanak.

A harmadik eset már a másik kettő által előidézett pánikból akart magának hasznot biztosítani.

Ez év január hónapjában a Nippon-vasut (Japánnak legnagyobb magánvasutja) egy Aomoriból Tokioba menő reggeli vonatjánál történt a dolog. A vélt áldozata a színlelt rablótámadásnak egy vonatvezető volt, kit Fukuoka állomáson két nehéz sebbel fején, vérében fekve találtak meg. Az általa kezelt kasszából hiányzott a közbeneső állomásokon beszedett körülbelül 1000 Yen.

A vonatvezető előadása szerint Sanocha és Fukuoka állomások között rablók támadták meg és fosztották ki.

Kezdetben a vasutigazgatóság által utóbbi időben elbocsátott 480 alkalmazottra gyanakodtak, kik a helyi viszonyokkal leginkább ismerősek. Csakhamar kiderült azonban hogy az egész dolog csak a vonatvezető játéka, ki maga volt a rabló, s a hiányzó összeget egyik bűnsegédének adta át. Hogy a gyanút hamis irányba terelje, maga okozta fején a sérüléseket.

Az esetek elővigyázatossá teszik a japáni vasutak

utasait annál inkább, mert az ottani vonatoknál jelenleg még semmiféle jelző-berendezés nincsen, a melylyel veszély esetén segítséget lehetne kérni, vagy a vonatot meg lehetne állítani.

Ezek után a japán vasutigazgatóságok sem zárkoznak el attól, hogy jelző-berendezések létesítésével is hozzájáruljanak az utasok személy- és vagyonbiztonságának megóvásához.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. J. Kolozsvár. Figyelmeztetését szívesen vesszük. Okvetlen tekintettel leszünk arra is.

Z. Temesvár. Kérelmének valószínűleg helyt adnak. Utána jártunk,

S. Szalonta. Ezzel nem foglalkozhatunk.

A. P. Piski. A „Nemzeti baleset- és munkás-biztosító részvénytársaság“-nál.

M. N. Losonc. Ügyében eljárunk. Levélben bővebb felvilágosítást kap.

A. G. Budapest. Szívesen közbenjárunk. Irja meg csak bizalommal ügyes-bajos dolgát. Levélben egy ügyvédi fölhatalmazást küldünk, legyen szíves aláírni.

K. L. Eger. Ha nem bízik, nem kényszeríthetjük. Mindenki a saját jól felfogott érdekében fogja aláírni. Már eddig is több mint 2000 tag jelentkezett.

L. Z. Homonna. A posta hibája folytán történt. Küldtünk más példányt.

H. Miskolcz. Gyűjtő-ívet és lapokat küldtünk.

Többeknek. Ha a tag felesége belép tagnak s a szabályszerű tagdíjakat rendesen fizeti, ugyanolyan jogokat élvez és illetve igényeket támaszthat, mint egy férfitag. Tehát, ha meghal, kijelölt örököse kapja a halálesetre biztosított 500, 1000, illetve 2000 koronát, ha beteg, kap heti 10 korona betegsegélyt 4 héten túl 8 hétig éppen úgy, mint a férfitag. Viszont a feleség belépése a férj jogait sem csorbíthatja s így az a feleség elhalálása esetére biztosított 300, illetve 500 koronát akkor is megkapja, ha a felesége tag. Úgy hogy ha például a feleség a férjet jelöli ki örökösének és elhal, a férj kap mint tag 500 koronát s mint feleségének örököse 2000 koronát, vagyis együtt 2500 koronát.

Az ilyen kölesönös belépés haszonnal jár a szövetszetre, mert a nőtag a férj elhalálzásáért mit sem kap, ha csak a férj, mint szövetszeti tag nem feleségét jelöli ki örökösnek.

Tartalom: Figyelmeztetés. — Szövetkezzünk! *Dr. Luby Gyula.* — Munkáslakások. — A vasuti személyzet kiképzése. — *Tárca:* A megtért. *K.-né.* — *Vegyes közlemények.* — *Szerkesztői üzenetek.*